

Potilasturvallisuuden ansiomerkki myönnettiin infektio lääkäri Katariina Kainulaiselle

Suomen Potilasturvallisuusyhdistys on potilaiden, ammattilaisten ja asiantuntijoiden yhteinen foorumi, jonka tehtävänä on sosiaali- ja terveydenhuollon potilas- ja asiakasturvallisuuden kehittäminen (1). Yhdistys on vuodesta 2017 lähtien myöntänyt ehdotuksien perusteella Potilasturvallisuuden ansiomerkkejä (2) henkilölle tai yhteisölle, joka on osoittanut aktiivisesti varmistavansa potilasturvallisuutta, kehittävänsä potilasturvallisuutta sekä tehnyt merkittävän teon avoimuuden ja potilasturvallisuuskulttuurin kehittämiseksi.

Suomen infektioidentorjuntayhdistyksen hallitus päätti keväällä esittää Potilasturvallisuuden ansiomerkkiä jäsenelleen Katariina Kainulaiselle ja Suomen Potilasturvallisuusyhdistys myönsi esityksen mukaisesti Potilasturvallisuuden ansiomerkkin 15.6.2020. Ohessa lyhyt haastattelu ansiomerkkin saajasta.

Katariina Kainulainen, toimii HUS:ssa infektio lääkärimä kahdessa sairaalassa, ainoana infektio lääkärimä Lohjalla ja toisen infektio lääkärimä lisänä Jorvissa. Työhön kuuluu kliinisten konsultaatioiden lisäksi paljon sairaalahygieniaan liittyvää työtä ja Lohjalla on vastuussa infektioidentorjunnasta. Matkailuterveys on pitkään ollut hänen ”harrastuksensa” ja hän toimii THL:n ja Duodecimin yhteisen ”Matkailijan terveysoppaan” (3) päätoimittajana. Lisäksi hän on yksi vakuutusyhtiöiden palvelukeskuksen SOS-Internationalin noin tusinasta suomalaisesta lääkärimä, jotka koordinoivat suomalaisten matkailijoiden hoitoon ja kotiinpaluuseen liittyviä asioita.

Infektioidentorjunta oleellinen osa potilasturvallisuutta ja laatua

Useinhan sairaalassa potilasturvallisuutta ei tule edes ajatelleeksi, jos kaikki on kunnossa ja potilasta hoidetaan turvallisesti. Asia tulee mieleen vasta, kun jotain tapahtuu. Potilasturvallisuuteen Katariina kertoo tutustuneensa HUSin hakiessa kansainvälistä JCI-laatuakkreditaatiota, jossa hän koordinoi prosessin infektioturvallisuusosiota. Infektioturvallisuuden puolella Katariina toimii monella tasolla: hän vastaa sairaalan infektioturvallisuudesta asiantuntijana sekä vetää tärkeimmän infektioturvallisuuteen liittyvän asian, käsihygienian parantamiseen tähtäävää hanketta HUS-alueella. Lisäksi hänet on koulutettu nk. ”traceriksi” eli hän vierailee säännöllisesti eri yksiköissä auditoiden henkilökuntaa ruohonjuuritason potilasturvallisuusasioista, esimerkiksi potilaiden tunnistamisesta, tiedon välittymisestä, paloturvallisuudesta ja tietysti infektioturvallisuusasioista. Hän kertoo, että vasta sitä tehdessä hän on ymmärtänyt, miten laaja-alainen asia potilasturvallisuus on.

Asenne on edelleen haaste infektioiden torjunnan osalta potilasturvallisuudelle

Ruohojuuritasolla suurin haaste taitaa edelleen olla asenne. Katariinan mielestä jokaisen meistä tulee olla infektio- ja potilasturvallisuusasioissakin sopiva nöyrä potilaan edessä ja unohtaa sellainen asenne, jossa ”säännöt on muita varten, ei minua”. Hän näkee myös, että seuraava sukupolvi taitaa tässäkin asiassa olla edeltäjiänsä fiksumpaa ja sieltä on kasvamassa yksiköihin fiksuja ja tärkeitä mielipidevaikuttajia.

Sairaalamaailmassa haasteena on, ettei infektioidentorjunta tule koskaan ”valmiiksi” ja välillä se, niin kuin muukin laatutyö saattaa turhauttaa. Siksi pitää osata iloita pienistä edistysaskelista ja voitoista.

Yhteiskunnallisesti yksi iso haaste on resurssit. Niin kuin kaikessa terveydenhuoltoon liittyvässä resursoinnissa, ennaltaehkäisyyn ei tahdo riittää resursseja, kun ne kuluvat jo kehittyneiden ongelmien hoitoon. Katariina toteaa, että ”jos vaan infektioidentorjuntaakin resursoitaisiin paremmin, säästäisimme paljon rahaa, puhumattakaan inhimillisestä kärsimyksestä”.

Hänen 25-vuotisen lääkärin uran aikana laatu- ja potilasturvallisuusasiat ovat nousseet koko ajan paremmin ja paremmin esille ja sairaaloissa tehdään systemaattista työtä laadun eteen. Tietoisuus ja mittarit ovat kehittyneet, on tullut halu ja velvollisuus raportoida ja verrata mittarilukuja. Vähitellen myös resurssit ovat lisääntyneet. Hän myös pohtii olisikohan 20 vuotta sitten erikoislääkärinä irrotettu useaksi kuukaudeksi vuosittain suunnittelemaan kokopäiväisesti käsihygienian parantamista, niin kuin HUS:ssa tehtiin 2016-2018.

Tuolloin Katariinan työpariksi tuli Turusta sh, TtM Mia Ketonen, joka toi organisaation ulkopuolista ja ruohonjuuritason käytännön näkemystä käsihygieniatoimiin. Yhdessä he suunnittelivat ja koordinoivat käsihygienian parantavia toimia HUSissa aloittaen käsihygieniatilanteen kartoittamisella. Vähitellen rakenteita muutettiin ja asenne ja tietämys lisääntyi mahdollistaen käsihygieniaan toteutumisen parantumiseen. Hän myös toteaa, että käsihygieniassa niin kuin kaikessa infektioidentorjunnassa pätee se, että ensin muutos täytyy saada läpi infektioitiimin omassa toiminnassa ja vasta sen jälkeen se voidaan jalkauttaa.

Potilasturvallisuuden ansiomerkitä Katariina on erittäin yllättynyt ja otettu. Hän korostaa työn olevan moniammatillista tiimityötä, jossa yksin toimien ei pitkälle pääse vaikkakin henkilökohtainen tunnustus tuntuukin hirmuisen kivalta. Hän kertoo haastattelun lopuksi vielä seuraavaa: ”Vähän hymyillen katson myös peiliin ja muistelen 90-luvulta vastavalmistunutta lääkäriä, joka ei tiennyt mitään infektioidentorjunnasta, puhumattakaan että se olisi yhtään kiinnostanut. Tämä samainen lääkäri tuli infektioihin reilu 10 vuotta sitten rakennekynnet sormissa ja kysyi, mistä hoitajille on tullut mieleen käyttää niin outoa termiä kuin ”tavanomaiset varotoimet”. Tällä taustalla potilasturvallisuusansiomerkin saaminen ei mielestäni ole ihan huono suoritus”!

Jutun on kirjoittanut yhdistyksen hallituksen jäsen Dinah Arifulla, joka haastatteli huomionosoituksen saanutta Katariina Kainulaista.

Lähteet

1 Suomen Potilasturvallisuusyhdistys. 2020. <https://spty.fi/>

2 Suomen Potilasturvallisuusyhdistys. Ansiomerkin ja diplomin saaneet. 2020 <https://spty.fi/ansiomerkit/>

3 THL. Matkailijan terveysopas. 2020. <https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/ktl.mat>